

# Răsăritul nostru

UNICUL ORGAN SURDO-PEDAGOGIC DIN ȚARĂ

Dir.: V. D.-LEORDA — Redacția și administrația:  
Calea 13 Septembrie Nr. 221 — București

Apare lunar

Abonament pe an Lei 150.000 | Pentru Instituții Lei 3.000.000

## O tragedie a unui surdo-mut

(Urmare și sfârșit)

Sfătuită de medici, mama, singura ființă care-l iubea (dar desigur nu în aceiași măsură ca pe cel normal), îl convinse pe tată să-l trimeată la București, unde ea îl însoți spre a i se face operația, datorită căreia se spunea că leziunile vor fi împiedicate complet și el redat sănătos vieții. Prima operație se părea că-i fusese favorabilă; stătuse mai multe luni sub supravegherea medicală într'un spital din Capitală și se întoarse cam slăbit dar cu impresia că-i era mai bine. Bietul se întremase cu timpul stând acasă, ajunse să poată mânca alimente mai grele, chipul își rotunzi și puse culori în obraji. Astfel îl văzui în toamna aceluia an cu bucuria nădăjduind că mergea pe calea cea bună, dar aflai cu surprindere ce urma, să faci un nou tratament medical la același spital, spre a fi pe deplin restabilit.

Alarmat, cum de felul meu nu prea cred nici în doctori nici în știința lor, îl sfătui să renunțe, să lase în voia organismului, și naturii cicatrizarea completă a arsurilor interioare pe care de fapt deabea le mai simțea.

El spuse însă că așa i se recomandase, că medicii spuneau că trebuie să urmeze tratamentul lor, și plecă pentru a doua oară însoțit tot de mamă la același spital. Vreo 2—3 luni nu mai știui nimic de el, nu-l mai vedeam pe stradă ca odinioară; dar, în ajunul Sf. Paști, dădui cu ochii de o arătare care aducea cu el, pe care numai după haine și statură îi semăna; dar chipul scofălcit și galben; adevărat numai era acela pe care eu îl cunoșteam.

Trebuia să fac o sforțare să recunosc în această stafie pe vechiul meu elev de odinioară, să înțeleg ce făcuse „știința medicală” din el cu o „curarisire” dusă până la extrem, care era o adevărată curățire generală.

Atâtea, și, atâtea operații, curățiri externe, îl aduseseră a fi numai carne și oase.

Astfel că, 2—3 săptămâni mai târziu, aflând că murise pe neașteptate la domiciliul părinților ceea ce nu mă mira prea mult căci înțelesesem că se afla deja cu un picior în groapă.

L'am condus la cimitir într-o frumoasă zi de primăvară și în timp ce, în lacrimile mamei, în atitudinea puțin rigidă a tatălui și fratelui ce nu păreau prea mult afectați, pe când eu mă gândeam la viața lui și a atâtor alți infirmi, care duc o viață lipsită de bucurie, care preferă ca un drum de scăpare moartea, când sufletele lor chinuite se vor ridica spre lacurile ferice, unde desigur vor gusta pe cea eternă, pacea pe care Domnul a destinat-o celor ce au suferit mult.

Însă, cu părinții lipsiți de omenie, care dacă se întâmplă să aibă printre copiii lor normali, deci înzestrați cu daruri fizice complete (nu se poate ști dacă și pe cele psihice) care se bucură de dragostea dăruită de părinți, să aibă un copil cu care soarta a fost crudă, și de care nu le pasă, își vor găsi loc în întunecimea iadului, unde vor fi și ei chinuți.

Dar părinți, care au astfel de copii nenorociți, dau o educație bună, cu ajutorul căreia vor putea străbate ușor viața, își vor primi o dreaptă răsplată.

Fără a mai vorbi de alcătuirea societății umane, unde domnește egoismul, drept celui mai îndrăzneț și tare, de societatea noastră unde cei slabi, cei puțin înzestrați, cu greu își trag zilele de astăzi pe mâine. Însă dacă societatea ar fi clădită pe baze creștine, dacă Evanghelia Domnului nostru Iisus Cristos ar fi urmată, n'ar mai exista asemenea nedreptăți, mizerie și suferință pe lume.

V. BRĂȚILA

## Surzenia pentru vorbire

de ECAT. BARBU

Fetețe care nu putea să-și stăpânească mișcările mâinilor. Aceste mișcări erau nestabile și fără rost. Kroiss a pus să se taie în plumb formele principale ale literelor, iar fata să tragă cu creionul în scobiturile scrisului, pe hârtia așezată dedesubt, mai întâi cu mâna condusă, apoi fără ajutor. Din aceste mișcări de scriere în tăeturile literelor, s'au format în câmpul mișcărilor din creier, imagini de senzații ale pielii, ale mușchilor și văzului.

Aceste imagini se întipăresc încet, încet în celulele de memorie ca posibilități ale scrierii și se leagă cu domeniul văzului din lobul posterior prin scrisul care a produs imaginile. Legătura scrisului cu reprezentarea lui, conduc din ce în ce mai sigur mâna mișcată de ea. După primul exercițiu cu literele tă-

iate, se scriau litere și cuvinte, foarte subțire iar fetița trebuia să le scrie din nou, pe aceeași urmă, până ce puteau fi copiate fără ajutor la creier. Ca urmare, el căpătă o uitucenie, în cel mai înalt grad pt. imaginile vizuale și cele sonore. Grasey, care trata bolnavii la clinica psihiatrică din Würzburg, observă că acesta, când trebuia să spună numele unui obiect, îi arăta mai întâi prin mișcările scrierii și apoi îl pronunța cu graiu.

Cinci ani mai târziu, R. Sommer constata persistența acestei slăbiri a memoriei lui Voit. Ca și mai înainte, bolnavul găsea cuvântul numai dacă îl scria mai întâi cu mâna dreaptă. Dacă i se ținea strâns mâna dreaptă, scria cu cea

stângă. Dacă i se țineau amândouă mâinile atunci desemna literele cu picioarele. I-au fost imobilizate și mâinile și picioarele, el executa mișcările scrisului cu limba pe cerul gurii. Numai după vreo 10 secunde după mișcările scrisului, Voit, pronunța corect cuvântul căutat. Apoi a fost strănyic încătușat și trebuia să țină limba afară. Acum el nu mai găsea cuvântul ce vroia să spună. Așa dar, la Voit, sunetul cuvântului era deșteptat numai prin mișcările scrisului, în prealabil. Găsirea numelui se mișca deci, dela creierul vederii peste câmpul scrierii către câmpul sonorității cuvântului, din lobul temporal.

Ca și la s. muți, la Voit, scrierea și imaginile mișcării scrisului predominau imaginile sonore ale cuvintelor. La reprezentarea cuvintelor, Charcot deosebește mai multe grupe de imagini, după felul senzațiilor care le-a produs: sonore, scrise, mișcări ale scrierii sau mișcări ale vorbirii, care activează cu agenți principali la producerea vorbirii. Pentru surdomuți, la apercerea sau comunicarea spontană a vorbirii, activează mai mult sau mai puțin trăirile mai puternic simțite ale celulelor de percepere și de memorie și anume: 1. ale cetirii pe buze, 2. ale vorbirii, 3. ale cetirii și 4. ale scrierii.

Căi de comunicație leagă aceste câmpuri de energie ale creierului, într'un tot unitar.

Aceste patru, respectiv cinci lucrări săvârșite de creierul pt. vorbire, joacă împreună rolul vorbirii interne.

Cercetările lui Mager au arătat ceea ce s'a spus că în cercul luminos al conștiinței stă întotdeauna numai una din acțiunile săvârșite de observație dar că ele se pot schimba cu viteza fulgerului și la această repede schimbare pot să influențeze împreună. Jocul laolaltă al acestor câmpuri de energie din creier, se petrece printr'o străfulgerare a excitației, în diferitele celule de senzație și memorie legate organic unele de altele. Așa dar, viața vorbirii, privită psihologic, este o unitate interioară bine încheiată. Ea izvorăște din plenitudinea Eului, prin observație, afectivitate, chibzuință, și activitate, manifestându-se puternic, atât pentru comunicări cât și pentru a se informa. De aceea, învățăm vorbirii, atât pt. copiii surzi de urechi cât și pt. cei surzi la creier, trebuie să se predea global, în unități întregi, învățământ totalitar nu cum se mai face încă în silabe fără semnificație, cetire de întâmplări streine, forme gramaticale, nomenclatură, etc.

Vorbirea se creiază în primul rând din mulțimea întâmplărilor simțite și petrecute de copil, din mijlocul său, din faptele familiei sale, ale institutului său, ale tovarășilor micii țări patrii; faptele pt. satisfacerea nevoilor vieții; suferințele și bucuriile celor ieșiți din școală și duși pela ateliere, ceea ce copilul s. mut vede ici și colo, azi și mâine în patria sa — mediul în care trăește; Institutul

e a doua sa patrie; ceea ce observă și trăește copilul s. mut, aceasta trebuie să fie formulat corect, oral și în scris, repetat întipărit și utilizat până ce devine limbajul său obișnuit.

Și mai ales, mai mult decât orice, grija noastră trebuie să fie formarea, modelarea elevului prin vorbire. Cine crede că numai imitația cu cuvintele auzite sau văzute ar fi cel mai bun învățământ, acela nu cunoaște dezvoltarea naturală a vorbirii.

Copilul mic cu auz se liberează de încordarea sa interioară, efect al impulsului moștenit spre vorbire prin lălăeli spontane.

Trage cu urechea la propriile sale expresii lălăite, și se joacă cu ele. Prin acest joc de lălăială și imitația ei deșteptată dela sine, copilul devine mai întâi capabil să audă sunete streine, serii de sunete și să le imite dela sine. Mama vorbește cu copilul, mai întâi în limba lui lălăită: mama, papa, tata.

Prin jocul de cuvinte între mamă și copil, crește încetul cu încetul limba populară, pentru copii. La început activează deci fapta proprie nu imitația „Imitația vorbirii este incomodă”. A rareori ne place să imităm vorbirea cuiva. Dacă totuși vorba ce este pusă să repete la timpul potrivit, cuprinde silabele obișnuit lălăite, atunci este reproducă relativ ușor”. (Scupino). După experiența din camera copilului, școala germană a modelat primul învățământ al vorbirii pt. copiii s. m. potrivit principiului: Vorbirea nu este numai o formă care se dă de-a gata, ci o modelare. Copilul cu auz învață să modeleze limba maternă după legile puterii de asemănare. (analogie). Această joacă un rol important în viitorul copilului ca și în istoria vorbirii populare. De aceea și cuvinte alcătuite fals, prin asemănare: voiui scri, dădut, ș. a. m.

Cuvintele și propoz. întipărite în memorie, influențază ca energii cuprinzătoare pe cele noi după puterea lor de asemănare modelatoare. Dacă învățătorul ajută pe copil să prelucereze materialul întâmplărilor lui după legea asemănării, atunci profitul vorbirii prin forme condensate, va fi mai sigur păstrat în memorie, ajutând apoi exprimarea în stil corect.

Un caz deosebit de al asemănării este contrastul: alb și negru, mare și mic, munte-vale, sunt înrudite unele cu altele, dar nu prin însușiri asemănătoare, ci opuse senzațiilor contrastului excită imaginile din celulele creierului.

Eu spun copilului: „Tabla este albă”. El ripostează vehement și corectează afirmația mea falsă. Dacă la întrebarea: Unde este așezat București? nu primim răspuns căci n'a fost înțelesă, atunci trebuie să spunem: București e așezat pe Dunăre. Atunci mi se răspunde repede: Nu pe Dunăre, pe Dâmbovița. Înțelegerea întrebării s'a făcut mai vioiu și răspunsul corect a venit spontan. Contrastul excită, deșteaptă imaginea lucruri-

lor și ființelor cunoscute, pune în mișcare atenția și desleagă răspunsul potrivit chestiunii. Ca și asemănarea, contrastul este un mijloc de activare al vorbirii școlastice. Acestea însă trebuiesc să fie create mereu și peste tot, din cea mai caldă și însuflită viață a lumii dimprejurul copilului. Să se formuleze propoz. în vorbirea populară și să se înfățișeze astfel ca singuraticul copil surdomut să conviețuiască în comunitatea poporului său.

Învățăm. vorbirii trebuie să stea în cea mai strânsă legătură cu învățăm. intuitiv astfel ca pe de-o parte experiențele zilnice și întâmplările trăite să poată fi exprimate iar cele mai importante să fie formulate pt. înțelegerea situațiilor și întâmplărilor mai îndepărtate în timp și spațiu, pe de-altă parte, la aprofundarea în domeniul faptelor, ajutând să fie lămurite și întipărite. Tot învățământul să servească astfel cultivarea vorbirii.

Dar învățământul lucrurilor și al vorbirii nu trebuie să fie fără nicio legătură, ci trebuie să alcătuiască o unitate lăuntrică închisă, învățată împreună. Numai atunci putem să facem educația personalității.

Conform legii sângelui, personalitatea își trage obârșia din popor, trăiește în popor, este hrănită trupește și sufletește din popor, in-

fluențează, lucrează și se jertfește pentru popor. Scopul educației și cultivării personalității în acest sens, valorează și pentru școala de surdomuți, fie aceia copii surzi de urechi, fie surzi la creier.

#### CAUZELE SURZENIEI LA CREER

În „Surdomutitatea corticală”, Bărcezi raportează că în Ungaria stau la dispoziție indicațiile statistice ale institutelor de s. m., dela 1802. La începutul activității sale, la 85-90% din copiii cari au fost primiți la institut, s'au constatat precis, deranjări ale urechii. Erau turburări totale sau parțiale ale organelor de auz. Din această cauză gândirea nu mai putea să se sprijine pe o vorbire interioară care să dea impuls exprimării sonore.

Învățământul se preda prin „cetera pe buze”. Primitivitatea semnelor — imaginile gurii — și lipsa de eficacitate a vorbirii în felul acesta, este în general cunoscută. O constatare și mai importantă este că cu toate metodele întrebunțate, rezultatele obținute nu sunt în raport cu ostenețile depuse.

Se pare că trebuie să ne gândim la o surzenie cu totul alta decât cea de până acum.

(Va urma)

## Surdo-muții ca membri ai societății

Dacă se ia în considerație nu mai grupa între 20—60 ani, numărul celor capabili să se întreprindă singuri, întrece pe al celorlalți.

#### POSSIBILITATEA ÎNTREȚINERII DUPA SEXE::

50% surdo-muți bărbați își câștigă existența, iar 50% nu. Dintre femei 40% se pot întreține singure, iar 60% au nevoie de ajutor.

Numărul mai mic al femeilor smute care se întrețin singure provine poate din cauză că munca gospodărească nu este socotită ca un mijloc de întreținerea existenței.

Și din statistica aceasta reiese că numărul femeilor care-și întrețin viața, este mai mic decât al bărbaților. Cauzele sunt: afara de cea amintită mai sus, și aceea că în ocupațiile casnice nu există evidențiere și întrecere cum se întâmplă în ocupațiile publice unde este nevoit să lucreze bărbatul.

Există o strânsă legătură și între timpul cât a învățat un surdo-mut și numărul celor cari își câștigă existența. Cel cu o educație mai scurtă dau și numărul cel mai mic de capabili să se întrețină. Este interesant de relevat că grupa cu 8 ani de educație și grupa cu 4—8 ani de educație, dau numărul cel mai mare de capabili și întrec pe cel din grupa cu mai mult de 8 ani de școală.

Explicația: cei cu mai mult de 8 ani sunt dintre cei slabi mentali cari au repetat ani sau copii bogazi cari au învățat mai mult dar n'au avut nevoie de o meserie. Pare curios că din grupa celor cu 4—8 ani de educație, își câștigă mai mulți existența decât cei din grupa cu „8 ani exact”. Se explică aceasta prin faptul că un număr mare dintre aceștia, sunt numai slabi de auz, au urmat școala primară, vorbesc dialect-

ul și sunt mult mai adaptabili decât cei complet surzi.

Surdo-muții dela țară își câștigă mai ușor existența decât cei dela oraș, unde condițiile de viață sunt mai grele deci numărul celor care se întrețin singuri, este mai mare la sate decât în orașe.

Mulți surdo-muți cari au învățat mai scurt timp la școală, au ajuns să se întrețină prin ascultare și vrednicie, mai mult decât cei cu școală completă și cu mai multe pretenții.

Din numărul total al smuților cari au urmat un institut, mai mult de jumătate nu sunt în stare să-și câștige existența prin propriile lor puteri. Rezultatul este deci destul de slab. Numărul crește însă dacă luăm în considerație numai pe cei între 20—60 ani. Dintre aceștia 3/5 se întrețin singuri. În comparație cu celelalte țări se constată că numărul celor cari nu sunt capabili să se întrețină, este mai mare în Elveția decât în alte țări. Cauza este că aici, surzenia este deseori legată de slăbiciunea minții.

#### III. CINE AJUTA PE SMUȚI DACA VENITUL LOR NU LE AJUNGE

Din răspunsurile primite la un chestionar, reiese că cel mai mare ajutor îl dau părinții — în 123 cazuri. Asistența săracilor 111 cazuri, surorii și rude 82 cazuri. Asistența particulară 14 cazuri.

Dintre smuții adulți 17% primesc un ajutor dela asistența săracilor.

Dintre elevii smuți — 89, din Zurich — numai 36 sunt susținuți de părinți. Celalți din 89 sunt ajutați de institut sau de asociația tinerilor.

#### IV. SCHIMBAREA OCUPAȚIEI ȘI A LOCULUI

În cele mai multe cazuri, la întrebarea: „Dacă au schimbat ocupația și de ce?” nu s'a răs-

puns deci chestionarul a rămas necomplet.

Din răspunsurile primite reiese că smuții evită să indice că ei este cauza.

Se dau rumătoarele răspunsuri: „Pentru că s'a închis prăvălia”, „Pentru că era necesar acasă”, „Salariul era prea mic”, „Pentru că fabrica nu angajea ză țesători smuți” ș. a. m. d.

În general răul mers al unor meserii a influențat și situația smuților. Se citează cazul unui surdo-mut inteligent de 26 ani care și-a schimbat ocupația de 17 ori, iar unii smuți mai puțin inteligenți, au stat ani întregi în cea întreprindere, câte odată chiar toată viața, dovădind astfel statornicie și credință. Trebuie să spunem totuși că atunci când sunt concediați este din vina lor pentru incapacitate, încetineală, neplăcere de muncă, nepricepere, lipsă de statornicie, vorbărie și ceartă.

Când s'a produs criza industriei textile, în primul rând cei surdo-muți au fost concediați.

#### V. OCUPAȚIA PARINȚILOR CU COPIII SMUȚI. STAREA NEPRIELNICA DIN PUNCT DE VEDERE ECONOMIC ȘI AL SANATAȚII DREPT CAUZE ALE SURDOMUTENIEI

În general trebuie spus că viața familială a smuților e de cele mai multe ori foarte mizeră. Copii se întorc în institut cu păduchi, cu exeme și foarte adesea părinții sunt alcoolici.

În privința ocupației, cei mai mulți din ei lucrează din greu și adeseori mama muncește chiar în timpul sarcinii.

După felul de ocupație, procentul cel mai mare de smuți îl dau muncitorii manuali și mai ales populația agricolă.

Aici ar avea un rol curativ asistența socială care astăzi este mai activă în oraș decât la țară.

Dar ocupația părinților nu presupune numai decât sărăcia. Aceasta s'a constatat după o tabelă de impozite.

Totuși, surzenia nu este determinată numai de o singură împrejurare ci toate condițiile neprielnice de viață o favorizează și o desvoltă.

#### VI. REPARTIZAREA PE SEXE

În general se știe că sunt mai mulți băieți surdo-muți decât fete.

Care sunt cauzele ?

În primul rând băieții se îmbolnăvesc mai ușor în prima copilărie, decât fetele.

Știința eredității explică aceasta prin faptul că, în embrion, băieții se nasc dintr'o singură celulă iar fetele din două.

A doua cauză provine dintr'o inexactă numărare a smuților.

Băieții cari trebuiesc pregătiți mai bine pentru viață sunt aduși la institute și sunt la îndemâna recensenzilor, pe când cele mai multe fete smute rămân acasă și un mare număr dintre ele n'au trecut în recensământ.

Acelaș lucru se poate spune și pentru surdo-muții slabi de minte.

#### VII. REPARTIZAREA PE VARSTE ȘI DURATA VIEȚII

În cursul anilor s'a constatat o diferență în numărul smuților. Uneori era un număr mai mare iar alteori, cu mult mai mic. Aceasta s'ar explica prin frecvența epidemiilor.

Relativ la durata vieții, trebuie spus că surdo-muții trăiesc mai puțin decât cei cu auz. Explicația constă în faptul că surzenia este simptomul unei degenerări și este în legătură cu multe alte defecte ale individului născut deficient.

#### C. MERSUL ȘI REZULTATELE ÎNVĂȚĂMÂNTULUI

##### Durata

Dintre cei anchetați în Elveția, 44,1% smuți primiseră o instrucție de 8 ani și mai mult așa dar o instrucție îndestulătoare :

20,5% aveau o instrucție mai puțină decât 8 ani, adică dela 1—8 ani, deci o instrucție insuficientă și

27,4% n'aveau nici o instrucție de smuți.

Dintre copiii aflați în institute, fiecare a fost trimis la institutul potrivit aptitudinilor sale: pentru slabi dotați, bine dotați etc. Întrucât aceste institute sunt în legătură cecece dă părinților siguranța că copilul lor va fi repartizat unde este mai nimerit. În cele mai multe cazuri, dacă părinții se mutau, lăsa sau copiii în institutul unde au început cecece dovedește încrederea lor în acel institut.

E drept că un mare număr de elevi nu primiseră un învățământ îndestulător dar mai mult de jumătate dintre aceștia învățaseră sau într'o școală primară sau fuseseră instruiți în particular, afară de aceea cari n'au putut să învețe din cauză de boală.

#### II. CAZURI DE LIMITA

Dintre 669 cazuri anchetate, 183 de smuți nu primiseră nici un învățământ potrivit, deci un număr foarte mare.

Dacă examinăm cazurile acestea, se dovedește că între ei sunt copii foarte diferit dotați. 50—60 dintre aceștia au trepădat prin școala primară până în cl. IX-a ! O parte au făcut învățământul obligatoriu, în clase de slabi dotați. 39 dintre ei, au fost în institute de slabi dotați dar după puțin timp au fost trimiși acasă, deoarece n'au făcut progrese.

Cu toate aceste excepții, numărul de neinstruiți rămâne destul de mare. Cauzele sunt că unii părinți nu se despart ușor de acești copii (pentru teama de cheltulală mare, sau cred că copiii vor suferi de dor de acasă etc. sau de rușinea de a-și trimite copiii la institute de slab dotați). b) Apoi nu se poate exercita obligativitatea asupra acestor copii și c) altă cauză este numărul institutelor până la 1895 era prea mic. În ultimii ani însă, toate aceste obstacole s'au redus foarte mult.

(Va urma)